

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ жылғы «__» _____
№ _____

010000, Нұр-Сұлтан, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

**2020 жылғы 4 наурызда
жарияланды**

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
А.Ұ. Маминге**

Депутаттық сауал

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы!

Қазіргі уақытта су ресурстарының (тұщы судың) әлемде ерекше орынға ие болып отырғаны өздеріңізге мәлім. Бұл ретте, жер бетінің 4/5 бөлігі сумен жабылған, жаһандық масштабта тұщы су тапшылыққа айналуға, бұл халықаралық сарапшылардың пікірінше жақын болашақта қырқысқа себеп болуы әбден мүмкін.

Географиялық орналасуына қарай біздің ел үшін су ресурстары стратегиялық маңызды ресурс болып табылады.

Қазақ КСР-да бұл саламен жеке су шаруашылығы министрлігі айналысты, тәуелсіздік алған кезден бастап бұл сала су ресурстары комитеті мәртебесін алды, дегенмен Орталық Азия мен Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінде оны дербес министрліктер басқарып келеді.

Елімізде Су ресурстары комитеті төрт рет бір ведомстводан басқасына өтті. Бұл елеулі түрде кадрлардың ағынына және мемлекеттік кәсіпорындар санының қысқаруына әкеп соқты.

Бір күнде су шаруашылығы бойынша бүкіл республикалық мемлекеттік кәсіпорын таратылып, олардың базасында бірыңғай басқару органы - «Қазсушар» РМК құрылды, қалған барлық бөлімшелер заңды тұлға құрмай филиал мәртебесіне ауыстырылды.

Егер бұрын Су ресурстары комитеті су шаруашылығы бойынша облыстық РМК арқылы процестерді басқарса және өзінің басқармалары арқылы мемлекеттік бағдарламаларды, оның ішінде «Ауызсу» бағдарламасын іске асыру міндеттерін, трансшекаралық су бөлуге қатысуды шешіп келсе

(Мемлекетаралық үйлестіруші су шаруашылығы комиссиясы, Халықаралық Аралды құтқару қоры және т.б.), су шаруашылығы объектілері мен құрылыстарын салу және реконструкциялау объектілері бойынша мемлекеттік сатып алуды жүзеге асырса, «Қазсушар» республикалық мемлекеттік кәсіпорны мен Ауыл шаруашылығы министрлігі жанынан Траншекаралық өзендер департаментінің құрылуымен бәрі өзгерді.

Біріншіден, Су ресурстары комитеті шектес жатқан мемлекеттермен су проблемаларына қатысты жауапкершіліктен босатылды.

Екіншіден, су шаруашылығының донорлары бола алатын «Қаныш Сәтбаев атындағы канал», Д.А. Қонаев атындағы Алматы үлкен каналы, «Есіл Су» - Солтүстік Қазақстандағы топтық су құбырлары сияқты аса маңызды объектілерге тиісінше назар аударылмады.

Қазіргі уақытта бұл кәсіпорындарда көптеген проблемалар орын алып отыр.

Республикада білікті кадрларды даярлау жүйесінің болмауы адамзат факторына байланысты жазатайым оқиғалардың көбеюіне әкелді.

Су ресурстары комитеті басшылығының «Қазсушар» РМК-ны ұлттық компанияға өзгерту үшін ұсынған тұжырымдамасы, біздің ойымызша, маңызды ештеңе әкелмейді, өйткені анағұрлым стратегиялық маңызды мемлекеттік су объектілері мен олардың қаржылық жағдайына мемлекеттің бақылауды жоғалту ықтималдығы бар.

Қазақстан жағдайында Су ресурстары комитеті атынан мемлекеттік органның рөлі жауапкершілігі нақты көрсетіле отырып, айтарлықтай жоғары болуға тиіс. Еліміздің Су кодексінің баптары осыған түсінік береді. Алайда, оларды ешкім ұстанбайды.

Мәселен, «Қазсушар» РМК-ның балансына ауыл шаруашылығы тұтынушыларының шаруашылық ішілік желілерін, кентішілік су құбырларын және тағы басқаларын қабылдай бастады. Мұның бәрі қаражат пен ресурстарды Су ресурстары комитеті жауап беретін басты мақсаттан басқаға бұрып әкетуге әкеп соғады. Бұл Қазақстан Республикасының Су кодексіне қайшы келеді.

Сондай-ақ жыл сайын назар аударуды қажет ететін «Қазсушар» балансындағы су қоймалары маңызды фактордың бірі болып табылады, өйткені олардың басым бөлігі қанағаттанарлықсыз күйде, мұның өзі төтенше жағдайларға әкелуі мүмкін.

Сонымен қатар Үкімет Суармалы жерлерді дамытудың 2028 жылға дейінгі жоспарын бекітті: 300 мың жұмыс орны құрыла отырып, жалпы кіріс 4,5 есеге ұлғайтуды, оған Қазақстан Республикасы бюджетінен қаражат көзделді.

Бұл ақша қаражатын игеруге қатысты қазіргі уақытта Комитет еңсере алмайтын күрделі жұмыс.

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы!

Жоғарыда айтылғандарға негізге ала отырып, елдің су ресурстарын басқару органының мәртебесін көтеру үшін біз мыналарды ұсынамыз:

1. Еліміздің су ресурстарын басқарудың тиімді құрылымын құру бойынша шаралар қабылдау;

2. Су кодексіне қажетті өзгертулер енгізіліп, бассейндік инспекциялардың рөлін арттыру;

3. Елімізде су проблемаларын талдау және болжамдау жөніндегі талдамалық орталықты құру;

4. Бұрын Жамбыл гидромелиоративтік-құрылыс институтында болған мелиорация мамандығын толық көлемде қалпына келтіру (елімізде инженерлік бейіндегі мамандарды даярлау тоқтатылды);

5. Су ресурстары комитеті тек ірі қалалар мен елді мекендерді топтық сумен жабдықтауға назар аударуы қажет.

Қарау нәтижелері мен қабылданған шаралар туралы заңнамада белгіленген мерзімдерде жазбаша түрде хабарлауыңызды сұраймыз.

Құрметпен,

Аграрлық мәселелер комитетінің депутаттары

С. Қаныбеков

Б. Оспанов

Н. Әлтаев

Е. Барлыбаев

А. Дәуренбаев

Ж. Дүйсебаев

А. Ералиев

С. Звольский

Р. Ким

А. Коңыров

М. Теміржанов

С. Үмбетов

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ жылғы «__» _____
№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

Оглашен 4 марта 2020 года

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
Мамину А.У.**

Депутатский запрос

Уважаемый Аскар Узакпаевич!

Как вы знаете, в настоящее время водные ресурсы (пресная вода) приобрели в мире особое положение. При том, что земная поверхность на 4/5 покрыта водой, пресная вода становится дефицитом в общемировом масштабе, что по мнению международных экспертов в ближайшем будущем может стать причинами войн.

Для нашей страны с ее географическим положением, водные ресурсы являются стратегически важным ресурсом.

В КазССР данной отрасли занималось отдельное министерство водного хозяйства, с момента обретения независимости данная отрасль приобрело статус комитета по водным ресурсам, хотя в странах Средней Азии и Юго-восточной Азии находится в ведении самостоятельных Министерств.

В нашей стране Комитет по водным ресурсам четыре раза переходил из одного ведомства в другое. Это привело к серьезному кадровому размыванию и сокращению количества госпредприятий.

В один день были упразднены все РГП по водному хозяйству, а на их базе был создан единый орган управления - РГП «Казводхоз», все остальные подразделения были переведены в статус филиалов, без юридического лица.

Если раньше Комитет по водным ресурсам управлял процессами через областные РГП по водному хозяйству, и, через свои управления решал задачи реализации госпрограмм, в том числе «Питьевая вода», участие в трансграничном вододелении (Межгосударственная координационная водохозяйственная комиссия, Международный Фонд спасения Арала и т.д.), осуществлял госзакупки по объектам строительства и реконструкции

водохозяйственных объектов и сооружений, все изменилось с созданием РГП «Казводхоз» и Департамента по трансграничным рекам при Минсельхозе.

Во-первых, Комитет по водным ресурсами снял с себя ответственность за проблемы с водой с сопредельными государствами.

Во-вторых, не стало уделяться должного внимания, наиболее важным объектам, таким как «Канал им. Каныша Сатпаева», большой Алматинский канал им. Д.А. Кунаева, групповые водопроводы в Северном Казахстане - «Есиль Су», которые могли быть донорами водного хозяйства.

В настоящее время на данных предприятиях имеются многочисленные проблемы.

Отсутствие в республике системы подготовки квалифицированных кадров, привело к тому, что повысилась аварийность по причине человеческого фактора.

Концепция, предложенная руководством Комитета по водным ресурсам к преобразованию РГП «Казводхоз» в национальную компанию, на наш взгляд, ничего существенного не даст, так как есть вероятность потери контроля государства над наиболее стратегически важными государственными водными объектами, и их финансовым состоянием.

В условиях Казахстана роль государственного органа в лице Комитета по водным ресурсам должна быть значительно выше с четкой градацией ответственности. Статьи Водного кодекса страны дают это понимание. Однако, никто их не придерживается.

Так, например: на баланс РГП «Казводхоз» начали принимать внутрихозяйственные сети сельхозпотребителей, внутрипоселковые водопроводы, и т.д. Все это ведет к отвлечению средств и ресурсов от главного, за что отвечает Комитет по водным ресурсам. Это противоречит Водному кодексу Республики Казахстан.

Также немаловажным фактором являются водохранилища на балансе Казводхоза, которые требуют ежегодного внимания, так как большинство из них находится в неудовлетворительном состоянии, что может привести к чрезвычайным ситуациям.

Также, Правительством утвержден План развития орошаемых земель до 2028 года: прирост валовой выручки в 4,5 раза с созданием 300 тысяч рабочих мест на что предусмотрены средства с бюджета Республики Казахстан.

Это большая кропотливая работа, с которой комитет, на данный момент не справляется, судя по освоениям денежных средств, так как нет рычагов давления.

Уважаемый Аскар Узакпаевич!

Исходя из вышеизложенного, для повышения статуса органа по управлению водными ресурсами страны предлагаем следующее:

1. Принять меры по созданию эффективной структуры управления водными ресурсами страны;

2. Увеличить роль бассейновых инспекций, с внесением необходимых поправок в Водный кодекс;

3. Создать в стране аналитический центр по анализу и прогнозированию водных проблем;

4. Восстановить в полном объеме специальность по мелиорации – которая ранее была в Жамбылском гидромелиоративно-строительном институте (в стране прекращена подготовка специалистов инженерного профиля);

5. Комитету по водным ресурсам необходимо акцентировать внимание только по групповым водоснабжениям крупных городов и населенных пунктов.

О результатах рассмотрения и принятых мерах просим сообщить письменно в установленные законодательством сроки.

С уважением,

Депутаты Комитета по аграрным вопросам

С. Каныбеков

Б. Оспанов

Н. Альтаев

Е. Барлыбаев

А. Дауренбаев

Ж. Дуйсебаев

А. Ералиев

С. Звольский

Р. Ким

А. Конуров

М. Темиржанов

С. Умбетов